

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ТОВ «Міжнародний
Морський Тренажерний Центр»

М. В. Безаготій

2023р.

ПОГОДЖЕНО
Голова Державної Служби
морського і внутрішнього водного
транспорту та судноплавства України

Є. О. Ігнатенко

2023р.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА з курсу

«Лідерство і робота в команді» (Leadership and Teamwork)

відповідно до вимог Правил II/1, II/2, III/1, III/6 Конвенції ПДНВ,
розділів А-II/1, А- II/2, А-III/1, А-III/2, А-III/6, В-II/1, В-II/2, В-III/6 Кодексу
ПДНВ, Модельного Курсу ІМО № 1.39

«Лідерство і робота в команді» (Leadership and Teamwork)

Обсяг навчального часу (годин)			
Підготовка		Іспити та практична демонстрація компетентності	Усього
Теоретична	Практична		
12,0	7,0	1,0	20,0

Одеса 2023

Навчальний план і програма розроблені на підставі вимог:

1. Міжнародної Конвенції про підготовку та дипломування моряків і несення вахти ПДНВ-78 з Манільськими поправками, 2010
2. Міжнародного Кодексу з підготовки та дипломування моряків і несення вахти ПДНВ з Манільськими поправками, 2010
3. Міжнародної Конвенції щодо безпеки життя на морі 1974, СОЛАС- 74/78 з поправками
4. Міжнародного Кодексу з управління безпекою, МКУБ, версія 2010р
5. Модельного курсу ІМО 1.39. Leadership and Teamwork: Model course 1.39. London: ІМО. – 2014 Edition

Робочий навчальний план і програма розроблені Товариством з обмеженою відповідальністю «Міжнародний морський тренажерний центр» (далі – ТОВ «ММТЦ»).

1. ОПИС ГАЛУЗІ ЗАСТОСУВАННЯ. МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ.

Сфера використання курсу. Курс розроблений для підготовки осіб командного складу суден з метою отримання ними знань в управлінні екіпажем судна та координації дій команди в різноманітних умовах, а саме для керування людьми та роботи в команді.

1.1 Мета курсу:

Метою курсу є підготовка осіб командного складу суден з метою одержання ними знань і навичок, необхідних для керування людьми та роботи в команді, у т. ч. до ефективного прийняття рішень у різних ситуаціях, керування організованими і неорганізованими групами людей, виконання обов'язків щодо забезпечення безпеки мореплавства, формування знання, вміння та навички управлінської діяльності на судні, що мінімізує ризик аварій шляхом формування відповідальної та безпечної поведінки екіпажу в екстремальних умовах.

Форма підготовки – теоретична та практична. Курс розраховано на 20 годин. Оцінка знань (вихідний контроль), отриманих при навчанні слухачами, проводиться на підсумковому занятті у письмовій формі (білети) / тестування. Після успішного закінчення курсу видається свідоцтво «Лідерство і робота в команді».

1.2. Задачі курсу:

Слухачі, що успішно опанували спеціальний напрям підготовки курсу повинні демонструвати знання з метою забезпечення безпеки мореплавства, освоєння методики та відпрацювання практичних навичок роботи, ознайомлення з процедурами колективної майстерності керування.

Основним завданням курсу є підготовка осіб командного складу з:

- управління ресурсами і командою судна,
- вивчення, відновлення і закріплення навичок по використанню усього комплексу ресурсу керування змодельованим судном для забезпечення безпечного судноводіння;
- відпрацьовування дій в складних ситуаціях, а також придбання навичок по взаємодії з рятувально-координаційними центрами і береговими службами, задіяними в аварійних випадках;
- аналізу основних принципів та закономірностей управлінської діяльності морських офіцерів;
- виявлення основних помилок, які впливають на формування міжособистісних стосунків у багатонаціональному екіпажі, та їх роль у процесі виконання професійних обов'язків:
 - організації екіпажу, його структури повноважень та відповідальності;
 - культурної свідомості, рисам характеру, поглядів, поведінки,
 - ситуації на борту судна, неформальних соціальних структур на борту,
 - лідерству та командній роботі;
 - структурованим навчальним програмам на борту судна,
 - призначенню персоналу,
 - людським обмеженням,
 - прийняттю рішень і методам вирішення проблем,
 - надзвичайним ситуаціям і управлінням натовпом.

1.3. Після закінчення курсу слухачі повинні знати:

- обов'язки щодо забезпечення безпеки мореплавства;
- навички управлінської діяльності на судні, що мінімізує ризик аварій шляхом формування, відповідальної та безпечної поведінки екіпажу в екстремальних умовах;
- концепцію керівництва і важливість спільної роботи на судні;
- необхідні методи для вирішення внутрішніх конфліктів з екіпажем;
- функції, покладені на кожного члена екіпажу, їх місця;
- різні міжнародні морські конвенції і рекомендації у відповідності з національним законодавством;
- зміст процесу управління;
- основні завдання управління;
- основні функції управління;
- методи управління судновим екіпажем.

1.4. Після закінчення курсу слухачі повинні вміти:

- ефективно працювати в команді;
- ефективно приймати рішення у різних ситуаціях;
- керувати організованими і неорганізованими групами людей;
- застосовувати знання в області управління персоналом і різних подій, які можуть відбутися, для підтримання належного робочого середовища;
- усвідомлювати ситуацію і прогнозувати розвиток події;
- оперативно отримувати та аналізувати необхідну інформацію щодо реальної ситуації;

- виважено приймати адекватні рішення;
- відповідно до ситуації формувати спільну модель практичних дій екіпажу;
- визначати стратегію безпеки;
- своєчасно знаходити правильний вихід з критичної ситуації;
- оптимально розподіляти навантаження серед членів команди, враховуючи конкретні ситуації;
- відслідковувати прогрес стабілізації або посилення її критичності тощо.

2. ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СЛУХАЧІВ І РІВНЯ ЇХ ПІДГОТОВКИ

2.1. Вступні вимоги до слухачів.

Кожен кандидат для проходження підготовки за курсом «Лідерство і робота в команді» має бути:

- за віком не молодше 18 років;
- мати освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста вищого морського закладу;
- відповідати вимогам морської адміністрації України щодо стану здоров'я.

2.2. Вимоги до робочого місця слухача

Кожен слухач має бути забезпечений окремим місцем, що надає можливість для теоретичної і практичної підготовки.

Під час відпрацювання практичних навичок усі слухачі повинні виконувати вимоги техніки безпеки. Персонал НТЗ має вимагати від слухачів виконання правил техніки безпеки.

2.3. Специфікація мінімального стандарту компетентності .

Визначаються вимогами Правил II/1, II/2, III/1, III/6 Конвенції ПДНВ, розділів А-II/1, А-II/2, А-III/1, А-III/2, А-III/6, В-II/1, В-II/2, В-III/6 Кодексу ПДНВ.

3. РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ «Лідерство і робота в команді»

Найменування тем, питання	Теорія (годин)	Практика (годин)	Усього (годин)
1	2	3	4
Тема 1. Вступ Огляд курсу та призначення	1.0		1.0

Найменування тем, питання	Теорія (годин)	Практика (годин)	Усього (годин)
1	2	3	4
<p>Тема 2. Практичне знання суднового управління та навчання персоналу</p> <p>2.1. Організація команди, структури повноважень, відповідальність;</p> <p>2.2. Культурне усвідомлення, невід'ємні риси, стосунки, поведінка, міжкультурна комунікація;</p> <p>2.3. Внутрішньосудновий порядок, неформальні і соціальні структури на борту;</p> <p>2.4. Суб'єктивна помилка, усвідомлення ситуації, усвідомлення автоматизації, самовдоволення, нудьга;</p> <p>2.5. Лідерство та робота в команді;</p> <p>2.6. Структурована програма навчання на борту судна;</p> <p>2.7. Знання особистих здібностей і поведінкових характеристик.</p>	3.0	1.0	4.0
<p>Тема 3. Знання міжнародних морських конвенцій, рекомендацій і національного законодавства</p> <p>3.1. Міжнародні морські конвенції - SOLAS, MARPOL, STCW, MLC, IMO, ILO</p> <p>3.2. Рекомендації і національне законодавство.</p>	1.0		1.0
<p>Тема 4. Здатність застосувати завдання і управління робочого навантаження</p> <p>4.1. Планування та координація;</p> <p>4.2. Персональне призначення;</p> <p>4.3. Людські обмеження;</p> <p>4.4. Особисті здібності;</p> <p>4.5. Обмеженість у часі та ресурсах;</p> <p>4.6. Пріоритетність;</p> <p>4.7. Робоче навантаження, відпочинок та стомлюваність;</p> <p>4.8. Стили управління;</p> <p>4.9. Проблеми та рішення.</p>	2.0	2.0	4.0

Найменування тем, питання	Теорія (годин)	Практика (годин)	Усього (годин)
1	2	3	4
Тема 5. Знання та вміння впроваджувати ефективне управління ресурсами 5.1. Ефективна взаємодія судно – берег; 5.2. Розподіл, призначення та визначення пріоритетності ресурсів; 5.3. Прийняття рішень, спираючись на досвід команди; 5.4. Самовпевненість та лідерство; 5.5. Отримання та забезпечення збереження проформованості; 5.6. Оцінка виконаних робіт; 5.7. Короткі і довгострокові стратегії.	2.0	2.0	4.0
Тема 6. Знання і здатність застосовувати техніку прийняття рішень 6.1. Оцінка ризику 6.2. Виявлення та розгляд отриманих результатів 6.3. Виконання та координація пошуків 6.4. Вибір курсу дій 6.5. Оцінка ефективності результату 6.6. Прийняття рішень і методи вирішення проблем 6.7. Влада і напористість 6.8. Судження 6.9. Непередбачені випадки і управління натопом	2.0	2.0	4.0
Тема7. Висновки 7.1. Оцінка курсу, рекомендації.	1.0	-	1.0
Усього за напрямом підготовки	12.0	7.0	19.0
Вихідний контроль.			1.0
Усього			20.0

4. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ *«Лідерство і робота в команді»*

Тема 1. Вступ (1,0)

Огляд основних принципів управління судном згідно Міжнародних конвенцій та кодексів

Принципи та функції управління ресурсами на морі.

Стан базових принципів відповідно до Правил II/1, II/2, II/3, III/1, III/2, III/3, III/6 Конвенції ПДНВ-78, з поправками; Розділів А-II/1, А-II/2, А-II/3, А-III/1, А-III/2, А-III/3, А-III/6, В-II/1, В-II/2, В-II/3, В-III/1, В-III/2, В-III/3, В-III/6 Кодексу

ПДНВ.

Тема 2. Практичне знання суднового управління та навчання персоналу (4,0)

Організація команди, структури повноважень, відповідальність;
Культурне усвідомлення, невід'ємні риси, стосунки, поведінка, міжкультурна комунікація;

Внутрішньосудновий порядок, неформальні соціальні структури на борту;
Суб'єктивна помилка, усвідомлення ситуації, усвідомлення автоматизації, самовдоволення, нудьга;

Лідерство та робота в команді;

Структурована програма навчання на борту судна;

Знання особистих здібностей і поведінкових характеристик.

Тема 3. Знання міжнародних морських конвенцій, рекомендацій і національного законодавства (1,0)

Міжнародні морські конвенції - SOLAS, MARPOL, STCW, MLC, IMO, ILO
Рекомендації і національне законодавство .

Тема 4. Здатність застосувати завдання і управління робочого навантаження (4,0)

Планування та координація;

Персональне призначення;

Людські обмеження;

Особисті здібності;

Обмеженість у часі та ресурсах;

Пріоритетність;

Робоче навантаження, відпочинок та стомлюваність;

Стили управління;

Проблеми та рішення.

Тема 5. Знання та вміння впроваджувати ефективне управління ресурсами (4,0)

Ефективна взаємодія судно – берег;

Розподіл, призначення та визначення пріоритетності ресурсів;

Прийняття рішень, спираючись на досвід команди;

Самовпевненість та лідерство;

Отримання та забезпечення збереження проінформованості;

Оцінка виконаних робіт;

Короткі і довгострокові стратегії.

Тема 6. Знання і здатність застосовувати техніку прийняття рішень (4,0)

Оцінка ризику;

Виявлення та розгляд отриманих результатів;

Виконання та координація пошуків;
Вибір курсу дій;
Оцінка ефективності результату;
Прийняття рішень і методи вирішення проблем;
Влада і напористість;
Судження;
Непередбачені випадки і управління натовпом.

Тема7. Висновки (1,0)

Оцінка курсу, рекомендації та видача сертифікату.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ФОРМА СКЛАДАННЯ ВИХІДНОГО КОНТРОЛЮ

5.1. Види контролю.

Поточний контроль складається з контрольних занять, підсумковий контроль (вихідний контроль) наприкінці курсу підготовки у письмовій формі (білети) / тестування.

5.2. Критерії оцінювання знань.

Слухач повинен дати правильні відповіді на всі запитання білету
Після успішного закінчення курсу слухачам видається свідоцтво «Лідерство і робота в команді».

5.3. Перелік основних питань підсумкового (вихідного) контролю.

1. Основні характеристики лідерства.
2. Людський фактор.
3. Основні причини аварій і дії, спрямовані на їх запобігання.
4. Дії при дефіциті часу.
5. Чек листи. Роль чек-листів у зниженні ризиків.
6. Організація містка в різних аварійних ситуаціях.
7. Поділ повноважень.
8. Принципи ефективного управління.
9. Вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на розвиток ситуації.
10. Чотири стадії становлення команди (тимз).
11. Характеристики ефективної команди.
12. Поняття проблеми.
13. Прийняття логічних рішень.
14. Що означає конструктивна критика.

15. Які завдання можна делегувати членам екіпажу.
16. Що потрібно для ефективного вирішення питань?
17. Що допомагає створенню позитивного іміджу лідера?
18. Що означає відповідальність за помилки та неправильні рішення?
19. Які необхідні методи для вирішення внутрішніх конфліктів з екіпажем?
20. Зміст процесу управління.
21. Основні завдання управління.
22. Основні функції управління.
23. Методи управління судновим екіпажем.
24. Керування неорганізованими групами людей.
25. Охарактеризуйте основні стадії життєвого циклу команди.
26. Які є види конфліктів?
27. Які фактори сприяють попередженню деструктивних конфліктів?
28. Які основні моделі управління конфліктами?

6. МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЙ ІНСТРУКТОРУ

Курс забезпечує знання, навички та поняття лідерства й роботи у команді на оперативному рівні на борту судна. Керівництво втілює свої рішення, використовуючи на практиці основні принципи мотивації. Відносно управління можна дати наступне визначення мотивації: Мотивація — це процес стимулювання когось-небудь до діяльності, направленої на досягнення цілей організації. Сучасні теорії мотивації ґрунтуються на результатах психологічних досліджень і їх можна розділити на дві категорії: змістовні і процесійні. Змістовні теорії мотивації базуються на ідентифікації тих внутрішніх факторів (потреб), які змушують діяти людей так, а не інакше. Більш сучасні процесійні теорії мотивації засновані, в першу чергу на поведінці людей з врахуванням їх сприйняття і пізнання життя.

Теорія очікування розглядає мотивацію з огляду на три чинники:

- 1) очікування того, що зусилля принесуть бажані результати;
- 2) очікування того, що зусилля принесуть бажану винагороду;
- 3) очікувана ціна винагороди.

Якщо люди відчують, що прямого зв'язку між затраченими зусиллями і досягнутим результатом немає, то, згідно з теорією очікувань мотивація слабшає. Також необхідно врахувати, якщо цінність винагороди невелика для працівника, то мотивація до роботи також буде слабнути.

Розвиток команди є важливою умовою успішної реалізації професійної діяльності. При підборі команди необхідно враховувати, що сучасні спеціалісти повинні періодично перенавчатись, екіпаж судна в сучасних умовах повинен бути високоосвіченим, володіти високою загальною культурою, стратегічним мисленням. Професійний розвиток – це процес підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації моряків з метою виконання нових виробничих функцій,

завдань і обов'язків на судні.

Навчальні завдання курсу служать для того, щоб чітко визначити сукупність умінь, знань і навичок, які повинен отримати слухач для виконання роботи. Завдання повинні оголошуватись на початку кожного заняття. Необхідно, щоб на початку кожного курсу інструктори перевіряли, щоб у навчальному матеріалі були відображені всі необхідні поправки. Тому особливу увагу потрібно приділяти нововведенням та останнім змінам у цьому напрямку.

Слід визначити, що на курсі можуть бути деякі слухачі, котрі важко піддаються навчанню і також настроєні недружелюбно. У цих випадках необхідно переконати їх у тому, що метою курсу є допомогти їм краще зрозуміти процес лідерства та роботи в команді. При цьому ефективним є використання відеофільмів, повідомлень або статистики, що ілюструють важливість освоєння даного курсу. При розкритті мети курсу необхідно пояснити, що багато які конвенційні курси тісно взаємозв'язані й формують основу професіоналізму моряка. У той же час даний курс є, в якійсь мірі, також і автономним, придатним для навчання компетентної людини.

Необхідно підкреслити, що курс має характер інтерактивності й тому має систематично відновлюватись.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

7.1. Навчальні посібники (НП):

з/ п	Назва навчальних посібників	Кіл-ть
1	Методичні рекомендації для викладача- інструктора	1
2	Менеджмент морських ресурсів.	1
3	Електронні засоби навчання	3
4	Навчальні фільми	2
5	Наочні посібники	5

7.2. Документи ІМО й національне законодавство. (Д)

з/ п	Назва нормативних документів ІМО та України	Кіл-ть
1	Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ-78) з поправками.	1
2	Міжнародний кодекс по управлінню безпечної експлуатації суден і запобігання забруднення, (ISM Code), 2010 р.	1
3	Міжнародна конвенція з охорони життя на морі (SOLAS 74), 2014	1
4.	Міжнародний Кодекс з управління безпекою, МКУБ, версія 2010 р.	1
5	Міжнародної Конвенції щодо запобігання забруднення морського середовища МАРПОЛ -1973/78 з поправками.	1
6.	Модельний курс Leadership and Teamwork: Model course 1.39. London: IMO. – 2014 Edition.	
7.	Керівництво по структурі комплексної системи планування дій в аварійних ситуаціях на судні А.849(20).	1

7.3. Аудіо, відео файли згідно тем.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

8.1. Обладнання.

Викладання навчального матеріалу з наряду підготовки забезпечується:

- навчальною аудиторією з дошкою та екраном;
- мультимедійним проектором.

8.2. Демонстраційні плакати.

Для підвищення ефективності навчання при викладанні певних розділів курсу використовується наочність у вигляді: електронних презентаційних програм; плакатів; моделей та схем суден.

9. ВИМОГИ ДО ІНСТРУКТОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ ТА ЇХ РОБОЧОГО МІСЦЯ.

9.1. Вимоги до інструкторсько-викладацького складу.

Інструктори, які проводять підготовку за курсом повинні мати належну кваліфікацію і досвід згідно з положеннями розділу 1/6 Кодексу ПДНВ;

- диплом про закінчення вищого морського закладу або диплом про закінчення психологічного чи соціологічного факультету вищого навчального закладу ;

- досвід роботи на морських суднах на командних посадах не менше 3- х років;

- досвід роботи в НТЗ з підготовки командного складу не менше 1 року.

9.2. Вимоги до робочого місця інструктора

Робоче місце інструктора повинно забезпечувати:

- ефективний контакт з усіма робочими місцями слухачів;
- запровадження загального робочого завдання для всієї групи або індивідуально для окремих слухачів;
- здійснення контролю, спостереження та реєстрації завдання та його ефективного опрацювання та обговорення з слухачами;
- спостереження за діями слухача на різних етапах виконання навчального завдання.

Інструктор повинен мати можливість у разі необхідності призупинити або припинити практичне відпрацювання та забезпечити швидке виведення слухачів з місця підготовки (якщо такі відпрацювання є).

10. ВИДАЧА СВДОЦТВА ПРО ПРОХОДЖЕННЯ КУРСУ

У разі успішного завершення навчання з напряму підготовки та підсумкового тестування слухачу видається свідоцтво відповідного зразка .

Інформація про видані свідоцтва має заноситися в журнал реєстрації видачі свідоцтв, який повинен бути пронумерований, прошнурований, скріплений підписом керівника ТОВ «ММТЦ» та завірений печаткою НТЗ.

Інформація щодо виданих свідоцтв про закінчення підготовки має бути своєчасно (у якомога стислий термін після завершення курсу підготовки) направлена до Державного реєстру документів моряків України.

Відповідальний за розробку:

Директор ТОВ

«Міжнародний морський тренажерний центр»

М. Безаготій